

ประสบการณ์ศึกษาในหลักสูตรปริญญาตรี ความสนใจ และแรงจูงใจ
เลือกประกอบอาชีพในอนาคตของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพัฒนศาสตร์
ป๋วย อึ๊งภากรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

EDUCATIONAL EXPERIENCES IN THE UNDERGRADUATE PROGRAM, INTERESTS,
AND MOTIVATIONS FOR FUTURE CAREER CHOICES AMONG THIRD-YEAR
STUDENTS AT PUEY UNGPHAKORN SCHOOL OF DEVELOPMENT STUDIES,
THAMMASAT UNIVERSITY

ญาดา ขุนศรี¹, พิมพิ้มล พรหมวิเศษ², พรณภัฏ พิมพ์โดด³, พิชญภากรณ์ เหมมินทร์⁴ และ กนกวรา พวงประยงค์^{5*}
Yada Khunsri¹, Pimwimon Promviset², Pronnapat Pimdod³, Pitchayaporn Hemmin⁴ and
Kanokwara Phuangprayong^{5*}

^{1, 2, 3, 4, 5}มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต 99 หมู่ 18 ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 12121 ประเทศไทย
^{1, 2, 3, 4, 5}Thammasat University Rangsit Campus, 99 Moo 18, Klong Nueng, Klong Luang, Pathum Thani 12121 Thailand

*Corresponding author E-mail: kanokwara.p@psds.tu.ac.th

(Received: 15 Feb, 2025; Revised: 9 Jul, 2025; Accepted: 14 Jul, 2025)

บทคัดย่อ

ประสบการณ์ศึกษาในหลักสูตรปริญญาตรีและแรงจูงใจทั้งภายในและภายนอกมีส่วนสำคัญต่อความสนใจเลือกประกอบอาชีพในอนาคตของนักศึกษา การศึกษาข้อมูลดังกล่าวจะทำให้สถาบันการศึกษาทราบถึงจุดเด่นจุดที่เป็นโอกาสในการพัฒนาของหลักสูตรและทิศทางในการผลิตบัณฑิตในอนาคต การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสบการณ์ศึกษาในหลักสูตรปริญญาตรี ความสนใจและระดับแรงจูงใจในการเลือกประกอบอาชีพในอนาคตของนักศึกษา โดยใช้กรณีศึกษาเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เก็บข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 60 คน และเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามออนไลน์และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่าในภาพรวมนักศึกษามีระดับประสบการณ์ศึกษาในหลักสูตรปริญญาตรีในระดับมาก โดยมีระดับประสบการณ์ด้านกิจกรรมสูงที่สุด รองลงมาคือด้านทักษะ ด้านความสัมพันธ์และสังคม และด้านความรู้ตามลำดับ โดยอาชีพในอนาคตที่นักศึกษาสนใจ 3 อันดับแรก คือ 1) ผู้ประกอบการทางสังคมหรือธุรกิจส่วนตัว 2) นักจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมหรือนักจัดการความยั่งยืนขององค์กร และ 3) นักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และองค์การ โดยนักศึกษาส่วนใหญ่ ร้อยละ 70 สนใจเลือกประกอบอาชีพในองค์กรภาคเอกชน สำหรับระดับแรงจูงใจในการเลือกประกอบอาชีพในอนาคตพบว่า นักศึกษามีระดับแรงจูงใจภายในสูงกว่าระดับแรงจูงใจภายนอก โดยแรงจูงใจภายในที่สำคัญคือความสนใจงานที่สร้างประโยชน์แก่สังคม รองลงมาคือการมีเป้าหมายที่ชัดเจนในอาชีพ และการมีบุคลิกภาพ

¹⁻⁴ นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบัณฑิตกรรมการพัฒนามนุษย์และสังคม วิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์

⁵ รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาบัณฑิตกรรมการพัฒนามนุษย์และสังคม วิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์

ที่เหมาะสมกับอาชีพในอนาคต ส่วนแรงจูงใจภายนอกที่สำคัญคือลักษณะงานและความก้าวหน้าในงาน ค่าตอบแทนและแนวโน้มทางการตลาด รวมถึงรายวิชาในหลักสูตรที่มีประโยชน์ต่อการนำไปประกอบอาชีพ ดังนั้นหลักสูตรควรจัดการเรียนการสอนที่สนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน การพัฒนาทักษะและความถนัดในสาขาวิชา และปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องให้ตอบโจทย์กับนักศึกษาและความต้องการของตลาดแรงงาน ตลอดจนทำความร่วมมือกับองค์กรภาครัฐและเอกชนเพื่อร่วมกันพัฒนานักศึกษาและพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความก้าวหน้าในการทำงานที่จูงใจให้นักศึกษาสนใจเลือกประกอบอาชีพในอนาคตได้ตรงตามคุณลักษณะและความสามารถของตนเอง

คำสำคัญ: ประสบการณ์ศึกษา, แรงจูงใจ, อาชีพ, นักศึกษา

ABSTRACT

Educational experiences in undergraduate programs, along with both intrinsic and extrinsic motivations, play a significant role in influencing students' interests in future career choices. Understanding these factors can enable educational institutions to identify the strengths and developmental opportunities of their curricula, and guide the direction of future graduate preparation. This mixed-methods research aims to explore the level of educational experiences, career interests, and the level of career choice motivations among third-year students from Puey Ungphakorn School of Development Studies, Thammasat University. Quantitative data were collected using questionnaires from a sample of 60 students, while qualitative data were gathered through in-depth interviews with 8 key informants. The research tools included online questionnaires and semi-structured interview guides. Data were analyzed using descriptive statistics and content analysis.

The findings revealed that students have a high level of educational experiences in undergraduate program, with the highest level in extracurricular activities, followed by skill development, social relationships, and knowledge acquisition, respectively. The top three career choices among students were: (1) social entrepreneur or private business owner; (2) corporate social responsibility officer or sustainability officer; and (3) human resource and organizational development officer. Seventy percent of students expressed interest in working in the private sector. Regarding motivation for future career choices, students exhibit higher levels of intrinsic motivation than extrinsic motivation, with key intrinsic motivators including a desire to engage in socially beneficial work, clear career goals, and a personality suited to future career paths, while main extrinsic motivators were job characteristics and career advancement opportunities, compensation and market trends, and the relevance of coursework to future careers. Based on these findings, it is recommended that the curriculum should promote experiential learning outside the classroom, support skill development and subject-specific aptitudes, and be continuously revised to align with both student needs and labor market demands. Furthermore, collaboration with public and private sector organizations is recommended to enhance student development and create environments that support professional growth and encourage students to pursue careers aligned with their individual characteristics and abilities.

KEYWORDS: Educational Experiences, Motivation, Career, Student

บทนำ

ตลาดแรงงานคือกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งการพัฒนาเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว แรงงานจึงจำเป็นต้องปรับตัวและพัฒนาศักยภาพของตนเอง เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในศตวรรษที่ 21 และมีความสามารถแบบองค์รวม (Holistic) เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ทักษะสำหรับคนรุ่นใหม่ควรประกอบด้วยทักษะการเรียนรู้และความคิดสร้างสรรค์ ความรู้เชิงเทคนิค ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสารและดิจิทัล ทักษะชีวิต และอาชีพ (Daosri et al., 2021) ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่สถาบันการศึกษาจะต้องออกแบบหลักสูตรการเรียนการสอน เพื่อเตรียมทักษะที่เหมาะสมกับคนรุ่นใหม่ และสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานที่สอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) (Chaiya, 2019; Smith & Spurling, 1999) และมีทักษะการทำงานที่หลากหลาย (Multi-skill) ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษามีศักยภาพและมีเป้าหมายที่ชัดเจนมากขึ้นในการเลือกประกอบอาชีพในอนาคตตามที่ตนเองสนใจ

วิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จัดการเรียนการสอนในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการพัฒนามนุษย์และสังคม ซึ่งวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมุ่งเน้นให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเรื่องนวัตกรรมการพัฒนามนุษย์และสังคม ในมิติของการพัฒนาชุมชนร่วมสมัย การจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรและการจัดการเพื่อความยั่งยืน การจัดการงานอาสาสมัคร และธุรกิจเพื่อสังคม สามารถคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์แนวคิดหรือวิธีการใหม่ ๆ เพื่อนำไปใช้แก้ไขปัญหาสังคมได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นภายในสังคม มีทักษะความเป็นผู้นำ มีความคิดสร้างสรรค์ รับผิดชอบต่อส่วนรวม มีโลกทัศน์แบบองค์รวมรอบด้านและสร้างความรู้ด้วยการวิจัย หลักสูตรการเรียนการสอนจึงมีความยืดหยุ่นสอดคล้องไปกับสถานการณ์ของสังคมโลก เพื่อสร้างองค์ความรู้และพัฒนาคุณลักษณะของบัณฑิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานภาคอุตสาหกรรมและงานด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสังคมที่อยู่ในองค์กรรูปแบบ

ต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน (Puey Ungphakorn School of Development Studies, 2023)

นักศึกษาชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในภาคการศึกษาที่ 1/2567 เป็นนักศึกษาที่ผ่านการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐาน วิชาแกน และวิชาเครื่องมือ ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาที่สำคัญสำหรับการประยุกต์ใช้ในการทำงานในอนาคต ประกอบกับนักศึกษาเคยผ่านประสบการณ์การเรียนรู้จากในห้องเรียนและการปฏิบัติการภาคสนามเพื่อศึกษาชุมชน การศึกษาดูงานในรายวิชาต่าง ๆ และการร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตรที่เป็นประโยชน์ต่อการเพิ่มพูนทักษะความรู้ ความถนัดและความสามารถในสาขาที่เรียน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการประกอบอาชีพในอนาคต สอดคล้องกับการศึกษาของนรารัตน์ รอดแดง, ศรีปรีญา ฐูประจ่าง, และชาญเดช เจริญวิริยะกุล (Roddang, Toopgrajank, & Charoenwiryakul, 2022) ที่พบว่า ความถนัด ทักษะ ความสามารถพิเศษ และความถนัดในสาขาที่ได้อ่าน เป็นปัจจัยที่มีผลอย่างมีนัยสำคัญต่อการเลือกประกอบอาชีพของนักศึกษา

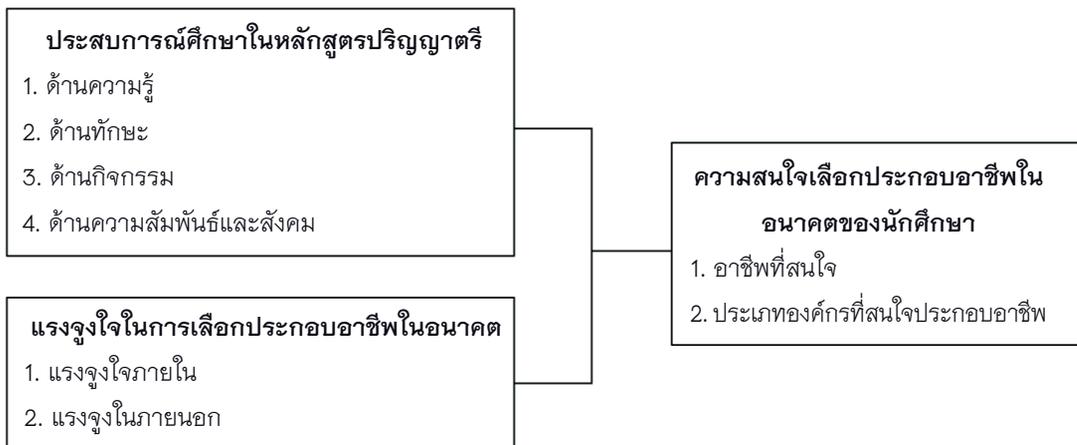
นอกจากประสบการณ์ความรู้ที่กล่าวมาข้างต้น การเลือกประกอบอาชีพของนักศึกษายังเป็นผลมาจากแรงจูงใจภายใน เช่น ความสนใจ บุคลิกภาพ การมีเป้าหมายในชีวิตที่ชัดเจน และแรงจูงใจภายนอก เช่น รายได้ ความก้าวหน้าในงาน แนวโน้มของตลาด สวัสดิการ ครอบครัวยุติและเพื่อนอีกด้วย (Junruan, Namboonruang, & Ratniyom, 2023)

กล่าวได้ว่าประสบการณ์ศึกษาในหลักสูตรปริญญาตรี ทั้งในด้านความรู้ ทักษะ กิจกรรม และความสัมพันธ์และสังคม รวมทั้งแรงจูงใจภายในและภายนอกของนักศึกษามีบทบาทต่อความสนใจเลือกประกอบอาชีพของนักศึกษาคณะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาประสบการณ์ศึกษาในหลักสูตรปริญญาตรี ความสนใจและแรงจูงใจในการเลือกประกอบอาชีพในอนาคตของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการฉายภาพความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อประสบการณ์ศึกษาในหลักสูตรปริญญาตรี แรงจูงใจและความสนใจเลือกประกอบอาชีพในอนาคต ซึ่งเป็นข้อมูลที่สำคัญต่อการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร

การเรียนการสอน และการกำหนดทิศทางการพัฒนา
นักศึกษาและการผลิตบัณฑิตที่สอดคล้องกับความต้องการ
ของตลาดแรงงานในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาระดับประสบการณ์ศึกษาในหลักสูตร
ปริญญาตรีของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพัฒนศาสตร์
ป๋วย อึ๊งภากรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2. ศึกษาความสนใจเลือกประกอบอาชีพ
ในอนาคตของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพัฒนศาสตร์
ป๋วย อึ๊งภากรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
3. ศึกษาระดับแรงจูงใจในการเลือกประกอบ
อาชีพในอนาคตของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 วิทยาลัย
พัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสานวิธี
หน่วยวิเคราะห์ในการวิจัยคือนักศึกษาชั้นปีที่ 3 หลักสูตร
ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวัตกรรมการพัฒนามนุษย์
และสังคม วิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ภาคการศึกษาที่ 1/2567
ในการวิจัยเชิงปริมาณคณะผู้วิจัยใช้การเลือกตัวอย่าง
โดยไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non-probability Sampling)
และเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหน่วยวิเคราะห์
ที่มีความยินดีในการให้ข้อมูล ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
ผ่านระบบออนไลน์

สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพคณะผู้วิจัยคัดเลือก

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยนี้ประยุกต์ใช้แนวคิดของ Dewey (1933)
ที่กล่าวถึงการเรียนรู้จากประสบการณ์ว่าเป็นกระบวนการ
บูรณาการระหว่างประสบการณ์กับความคิดรวบยอด
การสังเกตและการปฏิบัติ ส่งผลให้เกิดแรงกระตุ้น
ในการเรียนรู้จนเกิดความรู้และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้
รวมถึงแนวคิดแรงจูงใจภายในและภายนอกของ Ryan and
Deci (2000) ที่มีผลต่อการแสดงพฤติกรรมที่มุ่งหมายของ
บุคคล และทฤษฎีการเลือกอาชีพของ Holland (1997)
ที่กล่าวว่าการเลือกอาชีพของบุคคลขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพ
ของบุคคล สิ่งแวดล้อมของบุคคล สิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวย
ให้บุคคลได้ฝึกทักษะความสามารถของตนเอง และ
พฤติกรรมของบุคคล สรุปได้ดังภาพที่ 1

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) แบบเฉพาะเจาะจง
โดยคำนึงถึงความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลเชิงลึกและ
ผู้ให้ข้อมูลหลักมีความยินดีในการให้ข้อมูล มีการขออนุญาต
เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักทุกรายและนำเสนอ
ผลการวิจัยในภาพรวมตามวัตถุประสงค์การวิจัยโดยไม่ระบุชื่อ
ของผู้ให้ข้อมูลหลัก

ประชากร

นักศึกษาชั้นปีที่ 3 หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาวัตกรรมการพัฒนามนุษย์และสังคม วิทยาลัย
พัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีการศึกษาที่ 1/2567 จำนวน 72 คน โดยนักศึกษากลุ่มนี้
มีอายุ 19-23 ปี

กลุ่มตัวอย่าง

คณะผู้วิจัยใช้ประชากรทั้งหมดในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยในการเก็บรวบรวมข้อมูลพบว่าผู้มีที่ยินดีและสะดวกตอบแบบสอบถาม จำนวน 60 คน คิดเป็นอัตราการตอบกลับ ร้อยละ 83.33 ของประชากรทั้งหมด ส่วนการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการพัฒนามนุษย์และสังคม วิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ภาคการศึกษาที่ 1/2567 โดยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเฉพาะเจาะจง ซึ่งเป็นผู้ที่มีความยินดีและสะดวกในการให้ข้อมูลเชิงลึก จำนวน 8 คน

เครื่องมือการวิจัย

คณะผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ประเภท ดังนี้

1. แบบสอบถาม แบ่งเป็นคำถาม 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย คำถามเรื่อง เพศ อายุ ผลการเรียนเฉลี่ย และวิถีการสมัครเข้าศึกษา ลักษณะคำถามเป็นแบบเติมคำและเลือกตอบ ส่วนที่ 2 ระดับประสบการณ์ศึกษาในหลักสูตรปริญญาตรี ประกอบด้วย คำถามด้านความรู้ ทักษะ กิจกรรม และความสัมพันธ์และสังคม ลักษณะคำถามเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ ส่วนที่ 3 ความสนใจเลือกประกอบอาชีพในอนาคต ประกอบด้วย คำถามอาชีพในอนาคตที่นักศึกษาสนใจประกอบอาชีพ และประเภทองค์การที่สนใจเลือกประกอบอาชีพในอนาคต ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ และส่วนที่ 4 ระดับแรงจูงใจในการเลือกประกอบอาชีพในอนาคต ลักษณะคำถามเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ

2. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ประกอบด้วย ประเด็นสัมภาษณ์ 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ประสบการณ์ศึกษาในหลักสูตรปริญญาตรี ส่วนที่ 2 ความสนใจเลือกประกอบอาชีพในอนาคต และส่วนที่ 3 เหตุผลหรือแรงจูงใจในการเลือกประกอบอาชีพในอนาคต

คณะผู้วิจัยนำเสนอแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรการศึกษา จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพความตรงเชิงเนื้อหา โดยพบว่าแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างสามารถตอบวัตถุประสงค์การวิจัยได้ครบถ้วน การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับคุณลักษณะตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Index of Item-Objective Congruence: IOC) พบว่ามีค่าอยู่ในช่วง .67-1.00 จึงสามารถนำมาใช้เป็นข้อคำถามในแบบสอบถามได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล 3 ส่วน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารรายละเอียดของหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการพัฒนามนุษย์และสังคม วิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และรวบรวมข้อมูลด้านองค์ความรู้ การพัฒนาทักษะ และกิจกรรมจากการเรียนการสอนในหลักสูตร เพื่อสรุปประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้อง

2. นำแบบสอบถามการวิจัยเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่มีความยินดีและสะดวกให้ข้อมูล จำนวน 60 คน โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านระบบออนไลน์ ระหว่างวันที่ 8-13 พฤศจิกายน พ.ศ. 2567

3. ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีความยินดีและสะดวกให้ข้อมูลในเชิงลึก จำนวน 8 คน ในวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2567

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยการวิเคราะห์ข้อคำถามที่มีลักษณะของการประมาณค่า 5 ระดับ ใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ตามแนวคิดของ Best (1981) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 = ระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 = ระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 = ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 = ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 = ระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

คณะผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอผลการวิจัยเป็น 3 ส่วน ตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ระดับประสบการณ์ศึกษาในหลักสูตรปริญญาตรีของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมนักศึกษามีระดับประสบการณ์ศึกษาในหลักสูตรปริญญาตรีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.97) ดังตารางที่ 1 ปรากฏรายละเอียดของผลการวิจัยจำแนกเป็นรายด้านดังนี้

ด้านความรู้ พบว่าในภาพรวมนักศึกษามีระดับประสบการณ์ด้านความรู้อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.48$, S.D. = 0.92) โดยประสบการณ์ที่โดดเด่น 3 อันดับแรก ได้แก่ นักศึกษามีความรู้ด้านการพัฒนาชุมชนมากที่สุด ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 0.96) รองลงมาคือการเรียนรู้ในหลักสูตรนี้ต่อเป้าหมายเป้าหมายการทำงานในอนาคต ($\bar{X} = 3.53$, S.D. = 0.93) และสามารถนำองค์ความรู้จากชั้นเรียนมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 3.48$, S.D. = 0.91) ตามลำดับ สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ดังนี้

“หลักสูตรเน้นด้านการพัฒนาสังคมและความยั่งยืน มีการเรียนรู้ทั้งในเรื่องการวิเคราะห์ปัญหาสังคม รวมไปถึงการพัฒนาเศรษฐกิจและชุมชนอย่างยั่งยืน รู้สึกว่าหลักสูตรนี้เปิดโลกให้ได้เข้าใจความเชื่อมโยงของหลาย ๆ ปัญหาในสังคม ทำให้มีเป้าหมายในอนาคตที่จะทำงานในสายงานที่ช่วยแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมได้” (Key Informant 3, Personal Communication, 20 November 2024)

“เราคิดว่าหลักสูตรนี้ มันเปิดโลกให้ได้เข้าใจความเชื่อมโยงของหลาย ๆ ปัญหาในสังคม ทำให้มีเป้าหมายในอนาคตที่จะทำงานในสายสังคม เช่น การทำงานในบริษัทเอกชนหรือหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคมให้ดีขึ้น” (Key Informant 4, Personal Communication, 20 November 2024)

“หลังจากได้เรียนที่นี้ทำให้มีเป้าหมายในอนาคตที่ชัดเจน ในระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมา ได้รับความรู้และประสบการณ์ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรและงานพัฒนาสังคมเป็นอย่างมาก” (Key Informant 8, Personal Communication, 20 November 2024)

ด้านทักษะ

พบว่าในภาพรวมนักศึกษามีระดับประสบการณ์ด้านทักษะอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.90) โดยประสบการณ์ที่โดดเด่น 3 อันดับแรก ได้แก่ นักศึกษามีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.73) รองลงมาคือความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.98) และสามารถใช้เทคโนโลยีในการเรียนและการทำงาน ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.94) ตามลำดับ สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ดังนี้

“ปีแรกรู้สึกว่าได้เรียนวิชาเกี่ยวกับการคิดเชิงออกแบบ วิชาส่วนนี้ทำให้เรามีความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบงานต่าง ๆ” (Key Informant 5, Personal Communication, 20 November 2024)

“ส่วนตัวได้รับประสบการณ์จากรายวิชาเรียนต่าง ๆ ที่มีการฝึกให้ทำงานเป็นโครงการ เหมือนเป็นการทำงานจริง ได้เรียนรู้การทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ ทำให้ได้รับประสบการณ์ที่เหมือนได้เตรียมความพร้อมก่อนไปทำงานจริง” (Key Informant 7, Personal Communication, 20 November 2024)

ด้านกิจกรรม

พบว่าในภาพรวมนักศึกษามีระดับประสบการณ์ด้านกิจกรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.89) โดยประสบการณ์ที่โดดเด่น 3 อันดับแรก ได้แก่ การได้ทำกิจกรรมที่ไม่เคยทำมาก่อน ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.89) และได้เรียนรู้วัฒนธรรมชุมชนจากการลงพื้นที่ ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.79) รองลงมาคือการทำกิจกรรมที่หล่อหลอมจิตสำนึกสาธารณะและความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.94) และได้เปิดโลกทัศน์การเรียนรู้นอกห้องเรียน ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.94) ตามลำดับ สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ดังนี้

“ตอนปี 2 เป็นครั้งแรกที่เราได้ทำกิจกรรมกับองค์กรภายนอกที่ทำงานเกี่ยวกับพี่น้องคนไร้บ้าน ในวิชา 241 ได้ไปจัดทำโครงการอาสาสมัครกับองค์กร ได้เปิดโลกและเห็นมุมมองทางสังคมเพิ่มขึ้น...แล้วก็มีส่วนที่ศึกษาชุมชนต่างจังหวัด ต้องไปอยู่กับคนที่เราไม่รู้จัก เราคิดว่าต้องปรับตัวค่อนข้างมาก ซึ่งสิ่งที่เรียนรู้คือ การเคารพและเข้าใจคนอื่นเป็นเรื่องที่สำคัญมากสำหรับการลงพื้นที่ครั้งนี้ เราต้องเข้าใจสภาพแวดล้อม บริบทพื้นที่ของคนในชุมชนจึงจะแก้ปัญหาชุมชนได้” (Key Informant 5, Personal Communication, 20 November 2024)

ด้านความสัมพันธ์และสังคม พบว่าในภาพรวม นักศึกษามีระดับประสบการณ์ด้านความสัมพันธ์ และสังคมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 1.12) โดยประสบการณ์ที่โดดเด่น 3 อันดับแรก ได้แก่ นักศึกษารู้สึกรักและผูกพันกับเพื่อน ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.75) รองลงมาคือได้รู้จักเพื่อนที่มีความชอบหรือเป้าหมายในชีวิตคล้ายคลึงกัน ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.99) และได้เข้าร่วมกิจกรรมของวิทยาลัยฯ อย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = 1.01) ตามลำดับ สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ดังนี้

“มีโอกาสไปร่วมกิจกรรมกับวิทยาลัยฯ และมหาวิทยาลัยฯ หลายครั้ง ทำให้เกิดประสบการณ์

นอกห้องเรียนที่หลากหลายทั้งด้านวิชาการและนันทนาการ ทำให้รู้สึกว่า หากไม่ได้เรียนที่นี่ ก็คงไม่ได้รับโอกาสดี ๆ แบบนี้” (Key Informant 5, Personal Communication, 20 November 2024)

อย่างไรก็ดีผลการศึกษายังชี้ถึงประสบการณ์รายข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดในแต่ละด้าน ได้แก่ การมีความรู้ด้านการจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร การมีความมั่นใจในการนำเสนอหน้าชั้นเรียน การได้เปิดโลกทัศน์นอกห้องเรียนที่กว้างมากขึ้น และการมีความผูกพันกับเจ้าหน้าที่อีกด้วย รายละเอียดของผลการศึกษาแสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับประสบการณ์ศึกษาในหลักสูตรปริญญาตรี

รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านความรู้	3.48	0.92	ปานกลาง
มีความรู้ด้านการพัฒนาชุมชน	3.58	0.96	มาก
มีความรู้ด้านงานอาสาสมัคร	3.43	0.83	ปานกลาง
มีความรู้ด้านการจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร	3.40	0.91	ปานกลาง
มีความรู้ด้านวิสาหกิจเพื่อสังคม	3.43	0.98	ปานกลาง
สามารถนำองค์ความรู้จากชั้นเรียนมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	3.48	0.91	ปานกลาง
การเรียนในหลักสูตรตอบโจทย์เป้าหมายการทำงานในอนาคต	3.53	0.93	มาก
ด้านทักษะ	3.70	0.90	มาก
สามารถใช้เครื่องมือ 7 ชิ้นในงานพัฒนาชุมชน	3.80	0.90	มาก
สามารถใช้เครื่องมือ Design Thinking ในการเรียนและการทำงาน	3.60	0.83	มาก
สามารถใช้เครื่องมือระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ในการเรียนและการทำงาน	3.53	0.87	มาก
สามารถใช้เครื่องมือการประเมินผลกระทบทางสังคมในการเรียนและการทำงาน	3.60	0.81	มาก
สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	3.87	0.98	มาก
มีความคิดสร้างสรรค์	3.90	0.73	มาก
มีทักษะการคิดวิเคราะห์เพื่อการแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อน	3.72	0.94	มาก
สามารถปรับตัวในสภาพแวดล้อมที่หลากหลาย	3.78	0.96	มาก
มีความเป็นผู้นำ สามารถโน้มน้าวจิตใจผู้อื่นให้ทำในสิ่งที่ถูกต้องได้	3.55	0.93	มาก
มีความมั่นใจในการนำเสนอหน้าชั้นเรียน	3.45	1.02	ปานกลาง
สามารถใช้เทคโนโลยีในการเรียนและการทำงาน	3.83	0.94	มาก
การเรียนในหลักสูตรช่วยพัฒนาทักษะที่สำคัญในการทำงานในอนาคต	3.75	0.86	มาก

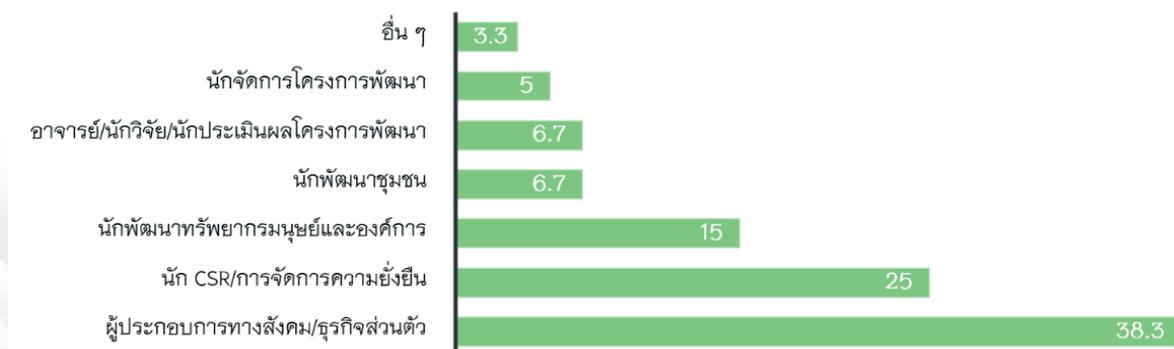
ตารางที่ 1 (ต่อ)

รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านกิจกรรม	4.11	0.89	มาก
ได้ทำกิจกรรมที่ไม่เคยทำมาก่อน	4.18	0.89	มาก
ได้เรียนรู้วัฒนธรรมชุมชนจากการลงพื้นที่	4.18	0.79	มาก
ได้เปิดโลกทัศน์นอกห้องเรียนที่กว้างมากขึ้น	4.00	0.94	มาก
ได้ทำกิจกรรมที่หล่อหลอมจิตสำนึกสาธารณะและความรับผิดชอบต่อส่วนรวม	4.08	0.94	มาก
ด้านความสัมพันธ์และสังคม	3.66	1.12	มาก
ได้รู้จักเพื่อนที่มีความชอบหรือเป้าหมายในชีวิตคล้ายคลึงกัน	3.85	0.99	มาก
ได้เข้าร่วมกิจกรรมของวิทยาลัยฯ อย่างสม่ำเสมอ	3.63	1.01	มาก
มีความผูกพันกับวิทยาลัยฯ	3.57	1.16	มาก
มีความผูกพันกับเพื่อน	4.20	0.75	มาก
มีความผูกพันกับอาจารย์	3.47	1.21	ปานกลาง
มีความผูกพันกับเจ้าหน้าที่	3.27	1.33	ปานกลาง
ภาพรวม	3.68	0.97	มาก

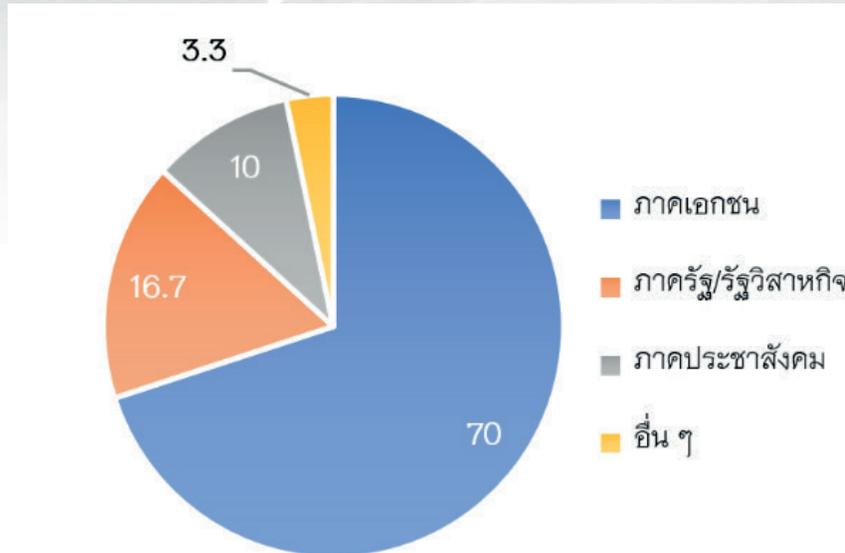
2. ความสนใจเลือกประกอบอาชีพในอนาคต ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผลการวิจัยพบว่า อาชีพในอนาคตที่นักศึกษานักเลือกประกอบอาชีพ 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้ประกอบการทางสังคมหรือธุรกิจส่วนตัว (ร้อยละ 38.3) รองลงมาคือนักจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (CSR) หรือนักจัดการความยั่งยืนขององค์กร (ร้อยละ 25)

และนักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และองค์กร (ร้อยละ 15) ตามลำดับ ดังภาพที่ 2 โดยนักศึกษาส่วนใหญ่สนใจเลือกประกอบอาชีพในองค์กรภาคเอกชน (ร้อยละ 70) รองลงมาคือองค์กรภาครัฐและรัฐวิสาหกิจ (ร้อยละ 16.7) และองค์กรภาคประชาสังคม (ร้อยละ 10) ตามลำดับ และมีนักศึกษาบางรายที่ยังไม่ทราบความสนใจและมีความสนใจประกอบอาชีพในองค์กรทั้ง 3 ประเภทในสัดส่วนที่น้อยที่สุด (ร้อยละ 3.3) ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 2 ความสนใจเลือกประกอบอาชีพในอนาคต (ร้อยละ)

ภาพที่ 3 ประเภทองค์กรที่สนใจเลือกประกอบอาชีพในอนาคต (ร้อยละ)

3. ระดับแรงจูงใจในการเลือกประกอบอาชีพในอนาคตของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมนักศึกษามีระดับแรงจูงใจภายในต่อการเลือกประกอบอาชีพในอนาคตอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.96) โดยแรงจูงใจภายในสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การมีความสนใจงานที่สร้างประโยชน์แก่สังคม ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.93) รองลงมาคือการมีเป้าหมายที่ชัดเจนในอาชีพ ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 1.01) และการมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับอาชีพในอนาคต ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.96) ตามลำดับ (ตารางที่ 4) นอกจากนี้ในภาพรวมนักศึกษามีแรงจูงใจภายนอกต่อการเลือกประกอบอาชีพในอนาคตอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 1.04) โดยแรงจูงใจภายนอกสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ลักษณะงานและความก้าวหน้าในงาน ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.84) รองลงมาคือค่าตอบแทนและแนวโน้มทางการตลาด ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.91) และรายวิชาในหลักสูตร ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.87) ตามลำดับ (ตารางที่ 4)

ผลการวิจัยเกี่ยวกับความสนใจเลือกประกอบอาชีพในอนาคตและแรงจูงใจในการเลือกประกอบอาชีพในอนาคตของนักศึกษา สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ดังนี้

“สนใจงานด้าน ซีเอสอาร์ และ เอสอี เพราะเป็นประเด็นที่ตอบโจทย์ในยุคปัจจุบัน...ที่เลือกอาชีพนี้เพราะอยากทำธุรกิจส่วนตัวที่มีรายได้สูงและอยากทำธุรกิจรูปแบบใหม่ที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม” (Key Informant 7, Personal Communication, 20 November 2024)

“ชอบสายงานธุรกิจเพราะคิดว่ามีความมั่นคงด้านหน้าที่การงาน เมื่อได้เรียนวิชา ซีเอสอาร์ และ เอสอีก็คิดว่าวิชาพวกนี้ตอบโจทย์กับสายงานที่เป็นที่นิยมในปัจจุบัน...อาชีพที่อยากเป็นคือนักซีเอสอาร์เพราะเทรนด์ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรกำลังมา และเป็นงานที่สร้างความยั่งยืน” (Key Informant 2, Personal Communication, 20 November 2024)

“ส่วนตัวสนใจงานด้าน ซีเอสอาร์ เรายังมองว่าเป็นประเด็นที่น่าสนใจในโลกยุคปัจจุบัน เนื่องจากโลกในปัจจุบันกำลังมีปัญหาในด้านสิ่งแวดล้อม...แรงจูงใจที่เลือกอาชีพนี้ คือ ความมั่นคงและความสนใจในงานซีเอสอาร์ ที่สร้างประโยชน์ต่อสังคม” (Key Informant 8, Personal Communication, 20 November 2024)

“ชอบสายงาน ยูเอ็น และ เอ็นจีโอ ซึ่งเป็นสายงานด้านสังคม เพราะรู้สึกว่าโลกของเราเจอปัญหาหลายอย่างอยากนำความรู้ไปใช้ผลักดันปัญหาในสังคมให้ถูกแก้ไขและเกิดการเปลี่ยนแปลง” (Key Informant 1, Personal Communication, 20 November 2024)

“อยากทำงานด้านการพัฒนาชุมชนหรือเจ้าหน้าที่
ในองค์กรเอกชนที่เกี่ยวกับการพัฒนา เพราะสนใจ
การช่วยเหลือและพัฒนาชุมชนในด้านเศรษฐกิจ สังคมและ

สิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืนมากขึ้น” (Key Informant 3, Personal
Communication, 20 November 2024)

ตารางที่ 4 ระดับแรงจูงใจในการเลือกประกอบอาชีพในอนาคต

รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
แรงจูงใจภายใน	3.89	0.96	มาก
ท่านมีเป้าหมายที่ชัดเจนในอาชีพ	3.97	1.01	มาก
ท่านเรียนได้ดีในรายวิชาที่เกี่ยวกับการทำงานในอนาคต	3.78	0.96	มาก
ท่านมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับอาชีพในอนาคต	3.83	0.96	มาก
ท่านมีความสนใจในงานที่สร้างประโยชน์แก่สังคม	3.98	0.93	มาก
แรงจูงใจภายนอก	3.75	1.04	มาก
รายวิชาในหลักสูตร	3.79	0.87	มาก
รายวิชาที่มีความทันสมัยทันต่อการเปลี่ยนแปลง	3.75	0.89	มาก
รายวิชาสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน	3.65	0.90	มาก
รายวิชาที่มีประโยชน์ต่อการนำไปประกอบอาชีพ	3.97	0.78	มาก
ลักษณะงานและความก้าวหน้าในงาน	4.03	0.84	มาก
อาชีพที่สนใจตรงกับความรู้และทักษะที่มี	4.02	0.91	มาก
อาชีพที่สนใจมีโอกาสในการพัฒนาตนเองด้านอื่น ๆ	4.07	0.82	มาก
อาชีพที่สนใจมีโอกาสในการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง	4.02	0.81	มาก
ค่าตอบแทนและแนวโน้มทางการตลาด	3.88	0.91	มาก
อาชีพที่สนใจมีค่าตอบแทนที่น่าพึงพอใจ	4.02	0.91	มาก
อาชีพที่สนใจกำลังเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน	3.78	0.87	มาก
อาชีพที่สนใจได้รับสวัสดิการที่มั่นคง	3.85	0.95	มาก
ครอบครัวและเพื่อน	3.41	1.28	ปานกลาง
ครอบครัวต้องการให้ประกอบอาชีพนี้	3.60	1.08	มาก
ครอบครัวคาดหวังสวัสดิการที่ดีเพื่อสมาชิกในครอบครัว	3.70	1.17	มาก
ต้องการทำงานตามแบบคนในครอบครัว	3.30	1.36	ปานกลาง
ต้องการทำงานตามเพื่อน	3.05	1.41	มาก

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับประสบการณ์ศึกษาในหลักสูตรระดับปริญญาตรีของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อยู่ในระดับมาก โดยมีระดับประสบการณ์ในด้านกิจกรรมสูงที่สุด รองลงมาคือด้านทักษะ ด้านความสัมพันธ์และสังคม และด้านความรู้ ตามลำดับ

2. ความสนใจเลือกประกอบอาชีพในอนาคตของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้ประกอบการทางสังคมหรือธุรกิจส่วนตัว รองลงมาคือผู้จัดการ ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (CSR) หรือนักจัดการความยั่งยืนขององค์กร และนักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และองค์กร ตามลำดับ โดยนักศึกษา

ส่วนใหญ่สนใจเลือกประกอบอาชีพในองค์กรภาคเอกชน รองลงมาคือองค์กรภาครัฐและรัฐวิสาหกิจ และองค์กรภาคประชาสังคม ตามลำดับ

3. ระดับแรงจูงใจเลือกประกอบอาชีพในอนาคต ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สรุปได้ว่า นักศึกษามีระดับแรงจูงใจภายในสูงกว่าระดับแรงจูงใจภายนอก โดยแรงจูงใจภายในที่สำคัญ คือการมีความสนใจงานที่สร้างประโยชน์แก่สังคม รองลงมาคือการมีเป้าหมายที่ชัดเจนในอาชีพ และการมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับอาชีพในอนาคต ส่วนแรงจูงใจภายนอกที่สำคัญคือลักษณะงานและความก้าวหน้าในงาน ค่าตอบแทนและแนวโน้มทางการตลาด และรายวิชาในหลักสูตรที่มีประโยชน์ต่อการนำไปประกอบอาชีพ ทันทสมัยทันต่อการเปลี่ยนแปลง และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

การอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่พบว่านักศึกษามีระดับประสบการณ์ศึกษาในหลักสูตรระดับปริญญาตรี อยู่ในระดับมาก โดยมีระดับประสบการณ์ด้านกิจกรรมสูงที่สุด โดยเฉพาะประสบการณ์เรื่องการได้ทำกิจกรรมที่ไม่เคยทำมาก่อนและได้เรียนรู้วัฒนธรรมชุมชนจากการลงพื้นที่ สอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการพัฒนามนุษย์และสังคม ที่เน้นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ควบคู่ไปกับการเรียนรู้ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติจากการลงพื้นที่ภาคสนาม (Puey Ungphakorn School of Development Studies, 2023) ซึ่งทำให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติและเปิดรับมุมมองจากผู้ปฏิบัติงานจริง รองลงมาคือด้านทักษะ โดยเฉพาะทักษะความคิดสร้างสรรค์ การทำงานร่วมกับผู้อื่น และทักษะการใช้เทคโนโลยีในการเรียนและการทำงาน สอดคล้องกับรายวิชาในหลักสูตรที่มีรูปแบบการเรียนการสอนให้นักศึกษาฝึกคิด ฝึกใช้เทคโนโลยีในการสืบค้นข้อมูล และการฝึกออกแบบโครงการพัฒนาเป็นกลุ่มซึ่งมีส่วนในการพัฒนาให้นักศึกษารู้จักปรับตัวและทำงานร่วมกับเพื่อนได้ (Puey Ungphakorn School of Development Studies, 2023)

กล่าวได้ว่าประสบการณ์จากการร่วมกิจกรรม และประสบการณ์ด้านทักษะที่ได้รับการศึกษาจากหลักสูตรมีส่วนทำให้นักศึกษามีความสัมพันธ์กับสังคม โดยเฉพาะการมีความผูกพันกับเพื่อน และการได้รู้จักเพื่อนที่มีความชอบหรือเป้าหมายในชีวิตคล้ายคลึงกันในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของไพเราะ ราชสมบัติ, สุมิตรา ยาประดิษฐ์, เศษฐภรณ์ สิลาศรีศิริ, และไตรรัตน์ สิทธิทูล (Rachsomboon, Yapradit, Leelasrisiri, & Sithitool, 2020) ที่พบว่านักศึกษาพึงพอใจต่อการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ในระดับมาก เพราะเป็นกิจกรรมที่ช่วยทำให้นักศึกษาได้ทำความรู้จักกันและได้สานสัมพันธ์กับเพื่อนมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับผลการวิจัยของอรสา จุลมา, นรากร พุทธิโชค, และชูพงษ์ ทองคำสมุทร (Julrma, Puthaco, & Thongkamsamut, 2022) ที่พบว่านักศึกษามีความคิดเห็นต่อกิจกรรมเสริมหลักสูตรว่ามีส่วนช่วยในการพัฒนาตนเองในระดับมาก เช่นเดียวกับการศึกษาของ ชนัตชญาณ์นันท รัตน์บุญทอง (Ratbunthong, 2023) ที่พบว่าการศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี อยู่ในระดับมาก และเสนอว่ากิจกรรมที่เหมาะสมและตรงความต้องการของนักศึกษาช่วยพัฒนานักศึกษาในด้านต่าง ๆ ได้อย่างครบถ้วน

อย่างไรก็ดีผลการวิจัยชี้ว่าประสบการณ์ด้านความรู้ของนักศึกษาที่ได้รับจากหลักสูตรอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นผลมาจากนักศึกษากลุ่มนี้กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 3 ภาคการศึกษาที่ 1 ซึ่งยังมีความต้องการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้จากรายวิชาบังคับและรายวิชาเลือกอื่น ๆ ตามความสนใจเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับการวัดผลการศึกษาของหลักสูตรมีความเข้มข้น อาจทำให้นักศึกษารู้สึกว่าความรู้ของตนเองยังต้องได้รับการพัฒนาเพิ่มขึ้นในชั้นปีที่ 3 ภาคการศึกษาที่ 2 และชั้นปีที่ 4 ต่อไป สอดคล้องกับผลการวิจัยของสมพูนทุ สุขหวาน และปิยะธิดา ทองอร่าม (Sukwan & Tongaram, 2025) ที่พบว่านักศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านทักษะ ด้านความรู้ และด้านลักษณะบุคคลเพิ่มขึ้น

ขณะที่ผลการวิจัยเรื่องอาชีพในอนาคตที่นักศึกษาสนใจเลือกประกอบอาชีพ 3 อันดับแรก ชี้ว่า นักศึกษาส่วนใหญ่อยากเป็นผู้ประกอบการทางสังคมหรือธุรกิจส่วนตัวมากที่สุด

รองลงมาคือนักจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (CSR) หรือนักจัดการความยั่งยืนขององค์กร และนักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และองค์กร โดยส่วนมากสนใจเลือกประกอบอาชีพในองค์กรภาคเอกชน สอดคล้องกับผลการสำรวจ 10 อาชีพเด่นของเด็กรุ่นใหม่ Gen Z ของสถาบันยุทธศาสตร์การค้า (Institute of Trade Strategies, 2024) ที่ชี้ว่าคนรุ่นใหม่สนใจอาชีพผู้ประกอบการธุรกิจ เนื่องจากเป็นนายตัวเอง และปัจจุบันหลายภาคส่วนมีการส่งเสริมผู้ประกอบการรุ่นใหม่ให้ผลิตนวัตกรรมใหม่ๆ มากขึ้น ซึ่งค่อนข้างสอดคล้องกับองค์ความรู้ของหลักสูตรและความสนใจของนักศึกษา ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการศึกษาของเสาวณี จันทะพงษ์ (Chantapong, 2022) ที่สังเคราะห์ข้อมูลจากผลสำรวจความต้องการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานของผู้ประกันตนมาตรา 33 ที่ขึ้นทะเบียนขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงาน จำนวน 1,425 คน โดยชี้ให้เห็นว่าแรงงานจบใหม่ส่วนใหญ่ ร้อยละ 60 มีแนวโน้มประกอบอาชีพอิสระ และแรงงานที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีสนใจประกอบอาชีพอิสระ เป็นผู้ประกอบการรายย่อยและขายของออนไลน์มากที่สุด

สำหรับผลการศึกษาแรงจูงใจในการเลือกประกอบอาชีพในอนาคตพบว่านักศึกษามีระดับแรงจูงใจภายในสูงกว่าระดับแรงจูงใจภายนอก โดยแรงจูงใจภายในที่สำคัญคือการมีความสนใจงานที่สร้างประโยชน์แก่สังคม รองลงมาคือการมีเป้าหมายที่ชัดเจนในอาชีพและการมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับอาชีพในอนาคต สอดคล้องกับไซดก ปัญญาวารานนท์ และมานิตา ลิ้มสกุล (Panyavarant & Limsakul, 2024) ที่นำเสนอผลสำรวจ Global 2024 Gen Z and Millennial Survey ซึ่งสะท้อนมุมมองของคนรุ่นใหม่ที่มีต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยผลสำรวจชี้ว่ากลุ่มคนรุ่นใหม่ Gen Z และคนรุ่น Millennials เป็นกำลังสำคัญในตลาดทั่วโลก คนรุ่นใหม่กลุ่มนี้ให้ความสนใจร่วมงานกับองค์กรที่ขับเคลื่อนด้วยวัตถุประสงค์ในการสร้างผลกระทบเชิงบวกต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม และไม่กลัวที่จะปฏิเสธการร่วมงานกับองค์กรที่มีแนวทางไม่สอดคล้องกับค่านิยมของตนเอง เช่นเดียวกับผลการวิจัยของภาวิณี นิมปฐุมวงค์ และอภิรัตน์ กังสดารพร (Nimpathomvong & Kangsadanporn, 2023) ที่พบว่าปัจจัยภายในที่เอื้อต่อการเลือกอาชีพในฝันของคนรุ่นใหม่ Gen Z ได้แก่ เป้าหมายในชีวิต ทัศนคติ และความสนใจในอาชีพ

ส่วนผลการวิจัยแรงจูงใจภายนอกที่สำคัญ ได้แก่ ลักษณะงานและความก้าวหน้าในงาน ค่าตอบแทน และแนวโน้มทางการตลาด และรายวิชาในหลักสูตรที่มีประโยชน์ต่อการนำไปประกอบอาชีพที่ทันสมัยทันต่อการเปลี่ยนแปลงและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของจินตนา จันเรือน, สุวิทย์ นามบุญเรือง, และรุ่งทรัพย์ ราษฎร์นิยม (Junruan et al., 2023) ที่พบว่า การตัดสินใจเลือกอาชีพเป็นผลมาจากรายได้ แนวโน้มของตลาด สวัสดิการ ตำแหน่งงาน ความมั่นคงของงาน ความเจริญก้าวหน้าในงาน โอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคตส่งผลให้บุคลากรในองค์กรได้มีโอกาสพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น รวมไปถึงการที่มีโอกาสได้รับการเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้นและเติบโตในสายอาชีพ สอดคล้องกับการศึกษาของชิงเซิง แก้วก่า, สาธิยากลิณสุคนธ์, และรัชดาพร คำแก้ว (Kaewka, Klinsukhon, & Kamkaew, 2022) ที่พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกงานของนักศึกษาคือค่าแรงและผลตอบแทน ลักษณะของงาน ความก้าวหน้าและความมั่นคง และองค์กรกับสภาพแวดล้อมทางสังคม ตามลำดับ เช่นเดียวกับผลการวิจัยของธาริณี อังคัยศ, สมทรง ดันธนที, และนพดล คำพิทักษ์ (Aungyot, Khanthanatee, & Khumpitak, 2020) ที่พบว่าปัจจัยในการเลือกอาชีพของนักศึกษาที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านความมั่นคงในการทำงาน ด้านค่าตอบแทน และสวัสดิการ ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ และด้านลักษณะงาน ตามลำดับ

นอกจากนี้เนื้อหาวิชาในหลักสูตรที่นักศึกษาสะท้อนว่ามีประโยชน์ต่อการนำไปประกอบอาชีพ ยังมีความเชื่อมโยงกับระดับประสบการณ์ศึกษาในหลักสูตรปริญญาตรีของนักศึกษาและความสนใจเลือกประกอบอาชีพในอนาคต เนื่องจากรายวิชาต่างๆ มีส่วนสำคัญในการพัฒนาความรู้และทักษะของนักศึกษาที่สามารถนำไปประกอบอาชีพได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของวัชรสินธุ์ เพ็งบุบผา และกนิษฐ์ ศรีเคลือบ (Pengbubpha & Sriklub, 2021) ที่พบว่าหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนควรมุ่งเน้นการสร้างเสริมให้นักศึกษาเกิดประสบการณ์ในอาชีพ ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม ทักษะการปรับตัว ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการบริหารงาน เนื่องจากเป็นทักษะการประกอบอาชีพที่สำคัญในโลกยุคใหม่ตามมุมมองของผู้ประกอบการ เช่นเดียวกับผลการวิจัยของนรารัตน์

รอดแดง และคนอื่น ๆ (Roddang et al., 2022) ที่พบว่า ความถนัด ทักษะ ความสามารถพิเศษ และความถนัดในสาขาที่ได้เรียน เป็นปัจจัยที่มีผลอย่างมีนัยสำคัญต่อการเลือกประกอบอาชีพของนักศึกษา

กล่าวได้ว่าประสบการณ์ศึกษาในหลักสูตรปริญญาตรีและแรงจูงใจทั้งภายในและภายนอกมีส่วนสำคัญต่อความสนใจเลือกประกอบอาชีพในอนาคตของนักศึกษา การศึกษาข้อมูลดังกล่าวจะทำให้สถาบัน การศึกษาทราบถึงจุดเด่น จุดที่เป็นโอกาสในการพัฒนาของหลักสูตร และทิศทางในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1. แม้ว่าหลักสูตรในปัจจุบันจะสามารถตอบโจทย์ตลาดแรงงานได้ในระดับหนึ่ง แต่ควรเพิ่มความเข้มข้นของรายวิชาที่สอดคล้องกับการทำงานด้านการพัฒนาองค์กรและความยั่งยืนมากขึ้น ซึ่งจะทำให้ศึกษามีจุดยืนมีเป้าหมายทางอาชีพที่ชัดเจน และเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานในระยะยาว

2. หลักสูตรควรส่งเสริมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ นอกห้องเรียนต่อไป เพื่อให้ศึกษามีประสบการณ์การทำงานกับชุมชน องค์กร หรือหน่วยงานต่าง ๆ และเพื่อเป็นการเพิ่มทักษะให้พร้อมก้าวออกไปสู่โลกของ

การทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. หลักสูตรควรส่งเสริมการตรวจคุณภาพของหลักสูตร ค้นหาจุดเด่นและจุดด้อยเพื่อยกระดับคุณภาพของหลักสูตรให้สามารถผลิตบัณฑิตที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน

4. หลักสูตรควรส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้แบบสหวิทยาการที่มีการออกแบบหลักสูตรที่รวมความรู้จากหลายสาขา เช่น การผสมผสานเทคโนโลยีเข้ากับการพัฒนาสังคมหรือธุรกิจ และส่งเสริมให้นักศึกษาเลือกเรียนรายวิชาข้ามคณะ

5. หลักสูตรควรทำความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องในการพัฒนานักศึกษา และสร้างแรงจูงใจให้นักศึกษาสนใจเลือกประกอบอาชีพในอนาคตได้ตรงตามคุณลักษณะและความสามารถของตนเอง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาร่วมกับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งเป็นชั้นปีสุดท้ายที่เตรียมพร้อมสู่โลกการทำงาน และผู้วิจัยอาจนำสถิติขั้นสูงมาใช้ในการวิเคราะห์ค้นหาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกอาชีพในอนาคต เพื่อขยายขอบเขตผลการศึกษาให้กว้างมากขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตรต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- Aungyot, T., Khanthanatee, S., & Khumpitak, N. (2020). Factors affecting the demand of the bachelor degree students' job designation in Nakhon Ratchasima province. In *The 7th National Conference Nakhon Ratchasima College* (pp. 168–176). May 23, 2020. Nakhon Ratchasima: Nakhon Ratchasima College. [In Thai]
- Best, J. W. (1981). *Research in education*. (3rd ed.). New Jersey: Prentice. Hall Inc.
- Chaiya, S. (2019). The development of lifelong learning skills of students in the 21st century. *Academic Journal of Education*, 20(1), 168–180. [In Thai]
- Chantapong, S. (2022). *Trends in the job market and the rise of freelance work in the Gig Economy*. Retrieved from https://www.bot.or.th/content/dam/bot/documents/th/research-and-publications/articles-and-publications/articles/pdf/Article_1Mar2022.pdf [In Thai]
- Daosri, T., Thipkonglad, P., Khemphong, P., Dubsork, S., Pengpis, S., Wisarutphisian, W., & Phutiariyawat, J. (2021). The study of the learning management approach of school in the 21st century. *Journal of Humanities and Social Sciences Nakhon Pathom Rajabhat University*, 11(1), 59–74. [In Thai]
- Dewey, J. (1933). *How we think: A restatement of the relation of reflective thinking to the educative process*. Boston: D.C. Heath & Co Publishers.

- Holland, J. L. (1997). *Making vocational choices: A theory of vocational personalities and work environments*. (3rd ed.). Odessa: Psychological Assessment Resources, Inc.
- Institute of Trade Strategies. (2024). *Top 10 dream careers for the new generation and the status of Gen Z in 2024*. Retrieved from <https://tradesstrategies.utcc.ac.th/wp-content/uploads/2024/02/10-อาชีพเด่น-อาชีพในฝันของเด็กรุ่นใหม่-ปี-67.pdf> [In Thai]
- Julrma, O., Puthaco, N., & Thongkamsamut, C. (2022). A study on needs for extra-curricular activities of undergraduate students, faculty of architecture, Khon Kaen University. *Art and Science Great Mekong Subregion Research Journal*, 30(2), 72–84. [In Thai]
- Junruan, J., Namboonruang, S., & Ratniyom, R. (2023). Factors influence decision making choose a career of undergraduate students in Muang District, Lampang Province. *Phimoldhamma Research Institute Journal*, 10(1), 15–26. [In Thai]
- Kaewka, C., Klinsukhon, S., & Kamkaew, R. (2022). Factors influencing the choices of jobs for the undergraduates of the faculty of management science at Loei Rajabhat University. *Research and Development Journal, Loei Rajabhat University*, 17(60), 62–72. [In Thai]
- Nimpathomvong, P. & Kangsadanporn, A. (2023). The dream job of generation Z youth. *Journal of Dhamma for Life*, 29(4), 71–82. [In Thai]
- Panyavaranant, C. & Limsakul, M. (2024). *Listening to the voices of the younger generation, choosing organizations that care about the environment*. Retrieved from <https://www.prachachat.net/sd-plus/news-1591155> [In Thai]
- Pengbubpha, W. & Sriklaub, K. (2021). Important career skills in the modern age that Thai students should be enhanced: A needs analysis. *Journal of Educational Studies*, 15(1), 137–149. [In Thai]
- Puey Ungphakorn School of Development Studies. (2023). *Bachelor of Arts Program in Innovation for Human and Social Development*. Retrieved from https://www.psds.tu.ac.th/_files/ugd/b8deb4_f704d55f0c484e43b91447aad261af34.pdf [In Thai]
- Rachsomboon, P., Yaprudit, S., Leelasrisiri, C., & Sithitool, T. (2020). Group relation activity to build relationship among students, instructors, and mentors using advice giving technique of high vocational certificate students (High Voc. Cert.), bilateral system, Eastern Technological College (E.TECH). *Romphruek Journal of the Humanities and Social Sciences*, 38(2), 139–152. [In Thai]
- Ratbunthong, C. (2023). A study of reasons with participating in activities of undergraduate student's at Rajamangala University of Technology Phra Nakhon. *RMUTP Research Journal Humanities and Social Sciences*, 8(1), 43–56. [In Thai]
- Roddang, N., Toopgrajank, S., & Charoenwiriyaikul, C. (2022). The decision making in choosing the career of undergraduate students in Bangkok and Vicinity. *Journal of Development Administration Research*, 12(4), 733–742. [In Thai]
- Ryan, R. & Deci, E. (2000). Intrinsic and extrinsic motivations: Classic definitions and new directions. *Contemporary Educational Psychology*, 25(1), 54–67.
- Smith, J. & Spurling, A. (1999). *Lifelong learning: Riding the tiger*. London: Cassell.
- Sukwan, C. & Tongaram, P. (2025). Needs assessment for competency development of graduate diploma students in teaching profession at Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. *Valaya Alongkorn Review Journal*, 15(1), 57–78. [In Thai]